

Romeine 10:5-21 in retoriese perspektief

NGTT DEEL 55, NR 3 & 4, 2014

Snyman, AH

Universiteit van die Vrystaat

ABSTRACT

This article is an attempt to reconstruct Paul's rhetorical strategy from the text itself, rather than applying ancient or modern rhetorical models to his letters. A proposal for such a text-centred approach is briefly summarised, followed by a discussion of the rhetorical situation that Paul wants to address in this letter. It is argued that the section 10:5-21 forms an integral part of his rhetorical strategy, aimed at persuading his audience in Rome to support his view on God's plan of salvation, as well as his forthcoming mission to Spain. In the process of persuasion Paul uses various types of argument and rhetorical techniques to enhance the impact of his communication.

The conclusion is that a text-centred approach (with its focus on the functional aspects of the text) provides a better alternative to existing approaches (which focus on the formal aspects of the text). A few remarks on the 2014 Afrikaans translation *Nuwe Testament en Psalms: 'n Direkte Vertaling* might also be of interest to Bible translators.

TREFWOORDE

Diskoersanalise, Oorreding, Teks-gesentreerde benadering, Soorte argumente, Retoriese tegnieke

KEYWORDS

Discourse analysis, Persuasion, Text-centred approach, Types of argument, Rhetorical techniques

KONTAKBESONDERHEDE

Professor AH Snyman

Fakulteit Teologie, Universiteit van die Vrystaat

Posbus 339, Bloemfontein, 9300

snyman44@gmail.com

UNIVERSITEIT
STELLENBOSCH
UNIVERSITY

1. INLEIDING

Die bestudering van oorreding in Paulus se briewe is in die verlede deur hoofsaaklik twee benaderings gekenmerk. Die eerste is om 'n model van buite te gebruik om die retoriese struktuur van 'n brief mee te beskryf. Feitlik al Paulus se briewe is al op dié wyse geanaliseer, en wel deur die Grieks-Romeinse sisteem met sy bekende *exordium*, *propositio*, *narratio*, *probatio* en *peroratio* te gebruik. In die tweede benadering word die studie van oorreding beperk tot 'n paar retoriese tegnieke en stylfigure. Sporadiese opmerkings hieroor word in die meeste kommentare gevind, maar selde is probeer om hulle binne 'n bepaalde raamwerk te ondersoek of hulle funksies binne konteks te beskryf.

In onderskeiding van bogenoemde twee benaderings word retoriese analise in hierdie artikel verstaan as 'n beskrywing van al die middels in die teks (wyse van redenering, tipes argumente en ondersteunende retoriese tegnieke) wat die outeur gebruik om sy lesers tot sy standpunt te oorreed. 'n Model van buite word nie op die teks afgedwing nie, maar alles wat bydra tot die proses van oorreding word geïdentifiseer en hulle funksies binne konteks bepaal. 'n Voorstel vir so 'n teks-gesentreerde metode van retoriese analise is die proefskrif van Francois Tolmie: *Persuading the Galatians* (2005). Hy beskryf sy voorstel as 'n “minimal theoretical framework to guide the analysis” (2005:28) en beklemtoon dat dit nie verstaan moet word as 'n rigiede metode wat stiptelik op die teks toegepas moet word nie. Sy voorstel het heelwat navolging gevind en kan soos volg opgesom word:

- 'n Beskrywing van die retoriese situasie van die brief, d.w.s. wát Paulus in die brief as geheel wil bereik.
- 'n Ontleding van hoé hy sy lesers probeer oorreed, gebaseer op sy “minimal theoretical framework”, wat uit die volgende elemente bestaan: die identifisering van die dominante retoriese strategie in elke gedeelte of fase deur die primêre retoriese doel daarvan te beskryf en aan te dui hoe hy probeer om dit te bereik. In die proses val die klem op die wyse waarop hy redeneer en die tipes argumente wat hy gebruik om sy gehoor te oorreed. Ten slotte word die sogenaamde retoriese tegnieke, wat dien om die trefkrag van sy kommunikasie te verhoog, geïdentifiseer en hulle funksies beskryf.

Die doel van die artikel is om Tolmie se voorstel vir retoriese analise op Romeine 10:5-21 toe te pas en sy waarde te bepaal deur die proses van oorreding aan die hand daarvan te beskryf.

2. RETORIESE SITUASIE

As vertrekpunt van hierdie studie word aanvaar dat Paulus die Romeine tot sy standpunt oor 'n bepaalde saak of sake wou oorreed. Om die proses te verstaan, werk geleerdes met die nosie van die retoriese situasie. Laasgenoemde is nie dieselfde as die historiese situasie nie. Op voetspoor van Bitzer (1968:1-14) definieer Kennedy (1984:35) dit as “a complex of persons, events, objects and relations presenting an actual or potential exigence”. Elkeen van hierdie aspekte het 'n invloed op wat gesê word, en hoekom. Op die wyse word daar 'n direkte verband gelê tussen die retoriese situasie en die reaksie wat volg. Stamps (1993) en Vorster (1994) het 'n probleem hiermee, omdat die retoriese situasie beskou word as 'n objektiewe gegewe: daar bestaan 'n probleem en die retoriese handeling is slegs 'n reaksie daarop. Vir laasgenoemde twee bestaan daar nie 'n retoriese situasie wat as 'n objektiewe gegewe beskou kan word nie. Die retoriese situasie is die situasie wat in die teks ingebed of ingeskryf is. Stamps (1993:200) stel dit soos volg: “Rhetorically speaking, then, the sender constructs and presents his or her view of the situation in the epistolary text which the audience consents to for the sake of the argument”. Dit lei Vorster (1994:142) tot die konklusie: “The point of departure for the determination of the rhetorical situation need not be the historical circumstances, but should rather be the ‘entextualised’ situation”.

Wat kan ons dan uit die teks te wete kom van hierdie situasie? Ten minste twee dinge. Die eerste is dat die brief beskou kan word as 'n breë verantwoording van die evangelie wat Paulus verkondig, en wel in die lig van verskillende teenstellende standpunte wat daar in die huisgemeentes in Rome bestaan het. Die belangrikste hiervan was God se geregtigheid (δικαιοσύνη) en die feit dat die Joodse volk vir Jesus as Messias verwerp het. Dit het die legitimiteit van die evangelie, asook Paulus se eie geloofwaardigheid, in die gedrang gebring. Dit blyk uit die bespreking van God se verlossingsplan én van die posisie van die Joodse volk, wat die sentrale tema van hoofstukke 9-11 (as onmiddellike konteks van 10:5-21) vorm. Vir die Jode kon geregtigheid slegs verkry word deur die onderhouding van die Mosaïese wet. Dit bots lynreg met die evangeliese geregtigheid en daarom moes die twee teenstellende standpunte aandag kry. Verder blyk dit dat daar ook onduidelikheid was oor die vraag of God die Joodse volk verwerp en vervang het met 'n ander een. In 'n poging om 'n positiewe verhouding met die gelowiges in Rome op te bou, lê Paulus klem op die kern van die boodskap wat hy verkondig: dat God sondaarmense (Jode sowel as nie-Jode) uit genade vryspreek – 'n boodskap wat in die geloof aanvaar moet word en nie berus op wetsonderhouding nie (Given 2001:140-147). Hiermee bied Paulus 'n algemene verantwoording van die evangelie, wat dien om die hoorders te oortuig van die legitimiteit daarvan, asook van sy eie geloofwaardigheid.

Tweedens blyk dit uit die teks dat Paulus op die punt staan om 'n nuwe arbeidsveld te betree en die evangelie in die Weste (Spanje) te gaan verkondig (15:23-24). Hiervoor het hy die ondersteuning van die gelowiges in Rome nodig en om dit te verkry moes hulle oortuig wees van die legitimititeit van die evangelie. As hulle met hom en sy boodskap kan assosieer, sal hulle hom voorthelp op sy reis na Spanje. Die beredenering in 10:5-21 dra by om sy hoorders te oortuig om hom in sy wêreldwye sendingtaak te ondersteun, omdat die boodskap wat die Jode verwerp het, nou uitgaan na alle volke – soos in die perikoop geargumenteer word.

3. ANALISE VAN ROMEINE 10:5-21

Geleerdes wat verkies om die Grieks-Romeinse retoriese sisteem te gebruik om Paulus se briewe te analiseer, verskil oor die indeling van die brief aan die hand daarvan. Volgens Jewett (2007:viii-ix) is 1:1-12 die *exordium*, 1:13-15 die *narratio*, 1:16-17 die *propositio*, 1:18-15:13 die *probatio* en 15:14-16:24 die *peroratio* daarvan. Talbert (2002:14) het dieselfde indeling, terwyl Reid (1995:117-139) die brief verdeel in die *exordium* (1:8-15), *transitus* (1:16-17), *narratio* (1:18-3:20), *propositio* (3:21-31), *probatio* (4:1-11:36), *paraenesis* (12:1-15:13) en die *peroratio* (15:14-33). Hoofstuk 16 is vir hom nie deel van die retoriese struktuur nie. Vir Witherington (2004:21-22) word die brief as geheel verdeel in die briefopening en groete (1:1-7), *exordium* (1:8-10), *narratio* (1:11-15), *propositio* (1:16-17), *probatio* (1:18-8:39, wat bestaan uit agt argumente), *refutatio* (9:1-15:13, met vier argumente) en *peroratio* (15:14-21), asook 'n aantal mededelings oor Paulus se reisplanne en groetewense (15:22-16:27). Hierdie groot verskeidenheid verdelings, waarin dieselfde retoriese sisteem gebruik word, plaas die teoretiese regverdiging vir die gebruik daarvan onder ernstige verdenking. Om dié rede verkies ek om (saam met Tolmie en ander) 'n teks-gesentreerde benadering te volg, waar die teks self as vertrekpunt van analise dien.

Die meeste geleerdes wat die klassieke sisteem gebruik, beskou hoofstukke 9-11 as 'n eenheid en deel van die *probatio* van die brief. Volgens Louw (1979:97), wat teks-gesentreerd werk, vorm die drie hoofstukke ook 'n eenheid, “dealing with Israel in relation to faith as the basis of being put right with God. Though this unit constitutes a section on its own, it links with the previous large section (1:18-8:39) to compose the main part of the letter. In fact, it will be shown by our analysis that 9:1-11:36 actually involves an application to the situation of Israel of the thesis expounded in 1:18-8:39”.

Hoofstuk 10:5-21 staan midde-in die eenheid en is afgebaken op grond van inhoudelike en retoriese oorwegings. Dit word onderskei van die vorige gedeelte (9:30-10:4) daarin dat die beginsel van geregtigheid deur die geloof nou prakties

toegepas word op Jode en heidene. Die toepassing strek tot net voor 11:1, wat begin met die oorgangsvraag: “Het God dan (οὖν) sy volk verstoot?” – ’n vraag wat voortvloei uit die bespreking in 10:14-29: as ’n deel van Israel dan weier om die evangelie te aanvaar, het God dan nie vir Israel as sy uitverkore volk verwerp nie? In die gedeelte ter sprake, t.w. 10:5-21, gaan dit oor die evangelie wat prakties verkondig word aan alle volke oor die wêreld heen, insluitend die Joodse volk. Die betrokke gedeelte val in twee dele uiteen. In verse 5-13 word die tema van δικαιοσύνη in verband gebring met die Jode se begrip daarvan en reaksie daarop, en aangetoon dat die evangelie bedoel is vir alle mense wat glo. Die tweede deel (10:14-21) word hiervan onderskei deur die konkluderende οὖν in 10:14, die vier vrae wat elkeen begin met die vraagpartikel πῶς en ’n sillogisme vorm (10:14-15a), asook die diatribe styl wat die beredenering kenmerk.

Die twee dele waarin 10:5-21 verdeel kan word, is dus 10:5-13 en 14-21. Die dominante retoriese strategie van die hele gedeelte kan geformuleer word as: Israel se reaksie op die evangelie, wat uitgaan na alle volke. Die twee dele se strategieë is onderskeidelik:

- Die kontras tussen die Joods-Mosaïese en die evangeliese δικαιοσύνη (10:5-13);
- Ander volke aanvaar die evangelie, maar Israel verwerp dit (10:14-21).

Aangesien die studie primêr retories is, val die klem op oorreding. Ten einde Paulus se verskillende oorredingsmiddele reg te verstaan, moet dit wát hy sê egter ook verreken word. Daar word dus deurlopend aandag gegee aan die hooflyne van sy diskoers. Aanhalinge uit Romeine kom almal uit die *Nuwe Testament en Psalms: ’n Direkte Vertaling* (2014), omdat dit – as direkte vertaling – bedoel is vir studies soos hierdie en aan die verwagtinge voldoen.

3.1 Romeine 10:5-13: Die kontras tussen die Joods-Mosaïese en die evangeliese δικαιοσύνη

In 10:5-13 word die beginsel van δικαιοσύνη wat in die vorige gedeelte (9:30-10:4) bespreek is, weer kortliks aangesny en die toepassing daarvan verbreed om alle volke in te sluit. Die bespreking van die beginsel (10:5-10) word in twee dele verdeel: eers word die verkeerde manier om δικαιοσύνη te verkry behandel (5-7), gevolg deur die regte manier (8-10). Paulus begin in 10:5 met ’n Skrifcitaat uit Lev. 18:5 as bewys dat die mens wat geregtigheid op grond van die wet nastreef, daardeur sal leef. Dit word gevolg deur twee moeilike verse, wat Skrifverklaarders steeds besig hou: “Maar die regverdiging deur die geloof word so verwoord: ‘Moenie in jou hart sê: Wie sal na die hemel opklim – met die bedoeling om Christus af te bring – of, Wie sal na

die bodemlose diepte afdal – met die bedoeling om Christus uit die dood terug te bring nie” (10:6-7).

In die twee verse word gedeeltes uit Deut. 30:12 en 13 onderskeidelik geneem en op Christus toegepas. Dit gaan om uiterste handeling van mense om Christus se koms te verhaas en die messiaanse era in te lui. Verskeie bewegings uit die tyd het daaraan meegedoen en die sitate uit Deuteronomium is bedoel om dit af te wys – met name die denkriktiging waarvolgens toegewyde Jode hulle eie geregtigheid wou verwerf en só die beloofde land beërwe. Voor sy bekering het Paulus ywerig meegedoen aan hierdie beweging en het hy selfs die Christene vervolgt, omdat hulle die onderhouding van die wet – wat die messiaanse era moes inlui – ondermyn het.

Die verduidelikende opmerkings in verse 6 en 7 (“met die bedoeling om ..”) word verskillend geïnterpreteer. Jewett (2007:628) verwys o.a. na Cranfield (1998:525) en Fitzmyer (1993:591), wat die verduideliking “om Christus uit die dood terug te bring” gebruik as basis vir die leerstuk oor Christus se opstanding uit die dood, terwyl Michel (1978:328), Käsemann (1980:288) en Dunn (1988:606) dit weer gebruik vir die latere leer van Christus se neerdaling na die hel. Jewett (*ibid.*) merk tereg op dat sulke vergelykings die lyn van Paulus se argument veronagsaam, nl. die probleem van Israel se godsdienstige ywer en wettisisme. Hy self betrek die verduideliking op die Jode se verwagting dat Elia en ander figure uit Israel se geskiedenis sou terugkeer uit die dood by die aanvang van die messiaanse era. Paulus kon dus in gedagte gehad het dat die terugkeer van hierdie figure verhaas moes word sodat die beloofde Messias kon kom.

Na my mening val die fokus in verse 6 en 7 op die uiterste waartoe die mens – volgens die spreker “regverdiging deur die geloof” – sal gaan om Christus te laat kom en so δικαιοσύνη te verkry. In pas met die hele diskoers word die Skrifsite gebruik om die kontras tussen *menslike handeling* as grond vir δικαιοσύνη, te stel teenoor *geloof in Christus* (wat reeds gekom en opgestaan het uit die dood). So bevestig die sitate die verkeerde manier om δικαιοσύνη te verkry en wys dit op die groot verskil tussen die Joodse benadering en die evangelie wat Paulus geroep is om te verkondig. Tegelyk berei dit die gehoor voor vir die regte manier, wat beskryf word in verse 8-10.

Die regte manier word ook ingelei met ’n Skrifsite, dié keer uit Deut. 30:14: “Die woord is hier by jou, in jou mond en in jou hart” (10:8). Dié sitaat, sê Paulus, “is die boodskap van geloof wat ons verkondig” (8b) en staan teenoor die wetsonderhouding van die Jode, wat in 10:5-7 beskryf is. Die boodskap is: “As jy met jou mond bely dat Jesus die Here is en jy glo met jou hart dat God Hom uit die dood opgewek het, sal jy verlos word” (10:9). Hiermee word die terme “mond” en “hart” uit die Skrifsite

herhaal en aangedui “hoe” die woord naby ons is (Barrett 1991:200), terwyl die twee terme in vers 10 nog verder verduidelik word: “Want met die hart glo ons, en word so vrygespreek; met die mond bely ons, en word so verlos”.

Nadat die beginsel van δικαιοσύνη bespreek is, voer Paulus die regte manier verder deur daarop te wys dat geloof nie tot ’n bepaalde volk beperk is nie, maar dat dit bedoel is vir alle mense (10:11-13). Soos in die geval van 10:5-7 en 8-10 begin hy ook hier met ’n Skrifcitaat: “Elkeen wat in Hom glo, sal nie beskaam staan nie”. Die citaat kom uit Jes. 28:16 en in sy kommentaar daarop beklemtoon Paulus dat geloof bedoel is vir Jood en Griek, want ons almal het dieselfde Here. Die kommentaar (vers 12) is ook ’n uitbreiding op die “elkeen” in die citaat, en wel deur die herhaling van “almal” (πάντων/πάντας). Met ’n laaste Skrifcitaat uit Joël 2:32 onderstreep Paulus die feit dat verlossing deur die geloof bedoel is vir alle mense: “Want ‘elkeen wat die Naam van die Here aanroep, sal verlos word’ ”.

In bogenoemde diskoers is die volgende oorredingsmiddele vir ons van belang. Die eerste is *argumente gebaseer op die gesag van die Skrif*. Volgens Witherington (2004:237-8) is hoofstukke 9-11 “the most Scripture-saturated in the whole letter” en kom 31% van Skrifcite in die onbetwiste briewe van Paulus in die drie hoofstukke voor: ’n totaal van 28 volledige of gedeeltelike cite. En van die drie hoofstukke – sou ek wou byvoeg – kom die meeste seker in Rom. 10:5-21 voor. Dit bewys dat Paulus alle moontlike argumente waaroor hy beskik in die betrokke gedeelte gebruik het om sy hoorders tot sy standpunt te oorreed. Sulke Skrifcite is retories belangrik, omdat hulle

- die band tussen Paulus en sy gehoor versterk deur hulle almal te bind aan die God van Israel;
- die gehoor oortuig van sy standpunt as hulle sien hoe vaardig hy die gewyde teks hanteer;
- alle menslike argumente en oorwegings oortref as synde die gesaghebbende en finale woord oor enige betrokke saak;
- in goed-gestruktureerde beredenerings ingebed is – dikwels nadat hulle ietwat aangepas is om die verband tussen die citaat en die argumentasie duideliker te maak (Stanley 1998:712-716).

Die funksie van elke Skrifcitaat is in die diskoersanalise hierbo uitgewys. (Vergelyk ook die bespreking van Morales 2012:118-122 en Wagner 2002:119-217 oor Paulus se gebruik van sulke cite). Opvallend is dat elke onderdeel van die diskoers in 10:5-21 met ’n Skrifcitaat begin: die bespreking van die verkeerde manier om δικαιοσύνη te verkry (10:5); die bespreking van die regte manier in 10:8 en die versekering dat

δικαιοσύνη uit geloof vir alle mense bedoel is – ’n versekering wat met ’n Skrifstaat begin (10:11) en afgesluit word (10:13). Dié versekering vorm die dryfveer vir Paulus se wêreldwye sendingvisie en dit is op basis dáárvan dat hy die ondersteuning van die gemeentes in Rome wil kry vir sy voorgename besoek aan Spanje (15:24). Die feit dat hy nie self die stellings in verse 11 en 13 maak nie, maar die Skrif aan die woord stel, is retories effektief: die Skrif het immers ’n gesag, waarvoor hy nie beskik nie!

Tweedens gebruik Paulus in die gedeelte personifikasie of προσωποποιΐα as oorredingsmiddel in 10:6 (“Maar die regverdiging deur die geloof sê so: ...”) en 10:11 (“Die Skrif sê tog ...”). Anderson (2000:106) onderskei tussen personifikasie en προσωποποιΐα, maar vind geen navolging nie; volgens die meeste Nuwe-Testamentici (o.a. Talbert 2002:185-6; Wagner 2002:159-165; Witherington 2004:178-80 en 261-2; Jewett 2007:625-7 en Tolmie 2005:113-4) verwys albei terme na dieselfde retoriese middel, waarvolgens ’n konsep aan die woord gestel word om soos ’n persoon te praat. Die funksie daarvan is om ’n lewendige effek aan die diskoers te verleen. In die Joodse tradisie is dit veral gebruik om die gesag van die Skrif te bevestig, daarin dat God self deur die Skrif aan die woord kom. Dit was ’n kragtige oorredingsmiddel in die antieke tyd en was só algemeen dat Paulus se Romeinse gehoor dit maklik sou kon verstaan (Tobin 2004:343). Ongelukkig het die 2014 Afrikaanse vertaling die werkwoord λέγει in 10:6 as ’n passief vertaal (“Maar die regverdiging deur die geloof word so verwoord:”) en daarmee die retoriese funksie daarvan wegvertaal. Paulus gebruik personifikasie egter dikwels in sy briewe vanweë die retoriese effek daarvan (vgl. Rom. 7:7-13; Rom. 7:14-25; Gal. 3:8; Gal. 3:22, 24-25) en volgens Talbert (2002:186) was dit ’n retoriese middel wat deel gevorm het van die opleiding van briefskrywers in die Grieks-Romeinse wêreld.

Daar word dus voorgestel dat 10:6 soos volg vertaal word: “Maar die regverdiging deur die geloof sê soos volg: ...” – in pas met die Griekse teks en al die vorige Afrikaanse vertalings.

Die gebruik van *inklusiewe taal* in verse 8-13 is ’n derde oorredingsmiddel in die gedeelte. Die verse handel oor die regte manier om δικαιοσύνη te verkry, asook oor die feit dat δικαιοσύνη deur geloof in Christus bedoel is vir alle mense. Verse 8-13 (en later ook 16-17) is die enigste waarin inklusiewe (“ons”) taal gebruik word, met as funksie om die hoorders by die verkondiging van die evangelie te betrek en spreker en hoorders op gelyke voet te plaas (Hartman 1993:141-142). Die inklusiewe taal in verse 8, 10 en 12 dien om die gespreksgenote aan mekaar te bind in die grootse taak om die evangelie aan alle volke te verkondig.

Retoriese tegnieke wat Paulus se kommunikasie in 10:5-13 ondersteun, sluit in:

- die woord ἐγγύς aan die begin van die Skrifstataat (10:8) in 'n beklemtoonde posisie. Die vorige Afrikaanse vertalings het almal vertaal: “Naby jou is die woord”, waardeur die kontras tussen die uiterste plekke (“hemel” en “bodemlose diepte” in verse 6-7) en die nabyheid van die ewangeliewoord skerp na vore gekom het. Die omskrywing van ἐγγύς in die 2014-vertaling (“Die woord is hier by jou”) gee wel die betekenis weer, maar die beklemtonende funksie daarvan is ongelukkig verlore. Gevolglik word voorgestel dat die sitaat vertaal word met: “Naby jou is die woord” – in pas met die woordorde in die Griekse teks en soos die vorige vertalings dit gehad het;
- die parallelle woordorde “mond” en “hart” in 10:8 en 9, wat dien om die Skrifstataat en sy verklaring aan mekaar te bind. So word die aandag gevestig op die belydenis van en geloof in Christus en sy opstanding as die weg tot verlossing;
- die omgekeerde woordorde (chiasme) met dieselfde twee woorde in 10:9-10, wat gebruik word om die aandag van die hoorders te vestig op die inhoud van die twee verse: “mond” (belydenis) en “hart” (geloof) is albei betrokke by die proses van verlossing;
- die plasing van die woorde καρδία (“hart”) en στόμα (“mond”) aan die begin van die twee frases in die Griekse teks van vers 10, weereens terwille van die beklemtoning van geloof en belydenis met die oog op verlossing;
- die parallelle sintaksis van die twee frases in vers 10, wat kan beteken dat hulle ewe belangrik is in die verkryging van δικαιοσύνη. Die figuur staan tegnies bekend as *parison* (Nida et al. 1983:180);
- die plasing van πᾶς (“elkeen”) aan die begin van die Skrifstataat in verse 11 en 13, sowel as die herhaling van πάντων en πάντας (“almal”) in vers 12, wat onderstreep dat die boodskap van verlossing deur die geloof in Christus vir alle mense bedoel is – teenoor die eksklusiewe benadering van die Joodse volk.

3.2 Romeine 10:14-21: Ander volke aanvaar die evangelie, maar Israel verwerp dit

In die gedeelte brei Paulus uit op die Skrifstataat in 10:13: “Want ‘elkeen wat die Naam van die Here aanroep, sal verlos word’”. Die woord “aanroep” word in 10:14 herhaal as hy voortgaan: “Hoe (πῶς) sal hulle Hom dan aanroep as hulle nie in Hom glo nie? En hoe (πῶς) kan hulle in iemand glo van wie hulle nie gehoor het nie? En hoe (πῶς) kan hulle hoor sonder een wat preek? En hoe (πῶς) kan hulle preek as hulle nie gestuur word nie?” In sy diskoersanalise van die Romeinebrief wys Louw (1979:107)

op die woordreeks aanroep – glo – hoor – preek – stuur, wat in die volgende verse (10:15b-16) in omgekeerde (en nou histories-korrekte) orde herhaal word en so ’n ringskomposisie vorm ter wille van beklemtoning. Vers 17 maak ’n gevolgtrekking uit 14-16 en plaas die woorde weer in die histories-omgekeerde orde van geloof – hoor – preek: “Die geloof kom dus (ἀρα) uit wat ons hoor (ἐξ ἀκοῆς) en wat ons hoor (ἡ ἀκοῆ), kom deur die verkondiging van Christus”. Saamgevat: om in die Here Jesus te glo en Hom aan te roep, behels dat die boodskap eers verkondig moet word, sodat mense dit kan hoor. So staan vers 17 sentraal in die bespreking van stappe wat nodig is om verlos te word. Die fokus is op die noodsaak van prediking en die reaksie daarop.

In 10:18-20 brei Paulus hierop uit deur eers te wys op die reaksie van die Jode en dan na dié van die heidene. Hy begin met die vraag of die Jode die boodskap dan nie gehoor het nie en beantwoord dit met ’n kragtige “inderdaad” (μενοῦγε): hulle hét dit gehoor, want “Oor die hele aarde het hulle stem uitgegaan en hulle woorde tot by die uithoeke van die wêreld”. Die Skrifsiteat uit Psalm 19:5 dien om te bevestig dat die Jode die boodskap sonder twyfel moes gehoor het, en wel as deel van die wêreldwye verkondiging daarvan. Laasgenoemde sluit aan by 15:19, waar Paulus verklaar dat hy “die verkondiging van die evangelie van Christus heeltemal voltooi het, van Jerusalem af en rondom, tot sover as Illirikum”. Wat oorbly, is om Spanje te besoek en daarvoor hoop hy om die gelowiges in Rome te sien en deur hulle voortgehelp te word om dié belangrike sending te voltooi (15:24).

Met sy tweede vraag in 10:19 bied Paulus nog ’n moontlike rede aan waarom die Jode nie die evangelie aanvaar het nie: “Het Israel dit dan nie verstaan nie?” Die vraag word in die oorspronklike taal ingelei met μή, wat ’n positiewe antwoord impliseer: Ja, dit is die geval; hulle het die boodskap nie verstaan nie. Dit sluit weer aan by 10:2-3, waar Paulus argumenteer het dat die Jode “God met ywer dien, maar sonder insig”. Israel is verhinder om die waarheid van die evangelie te ken deur hulle ywer om die wet te onderhou en op die wyse δικαιοσύνη te verkry. Die positiewe antwoord in vers 19a word ondersteun deur twee verdere Skrifsiteate: die eerste uit Deut. 32:21, waar God deur Moses sê: “Ek gaan julle jaloers maak op mense wat geen volk is nie; oor ’n onkundige volk gaan Ek julle kwaad maak”. Die woord vir “jaloers maak” in die oorspronklike is παραζηλώω en beteken: “to cause someone to feel strong jealousy or resentment against someone – ‘to make jealous, to cause to be envious’” (Louw & Nida 1988:760). Binne konteks beskryf dié sterk werkwoord die reaksie van die nie-Christelike Jode op die evangelie as een wat saamhang met hulle haat teenoor die heidene, wat nie die wet as voorwaarde vir δικαιοσύνη erken nie. Op dié mense, wat “geen volk is nie” en deur die Jode verag word, gaan God nou die ongelowige Jode jaloers maak.

In vers 20 verskuif die fokus van die Jode na die heidene se reaksie op die evangelie as Paulus weer vir God aan die woord stel: “Ek is gevind deur diegene wat nie na My gesoek het nie; Ek het verskyn aan diegene wat nie na My gevra het nie”. Die sitaat uit Jes. 65:1 laat die klem val op bekeerde heidene, wat God gevind het deur die evangelieverkondiging en bevestig nogeens die stelling in 10:19 dat dit onmoontlik is dat ’n boodskap wat soveel mense bereik het, nie by die Jode kon uitkom nie. Die heidene het nie alleen die boodskap gehoor nie, maar dit ook in die geloof aanvaar. God het Hom bekend gemaak aan hulle, wat Hom nie gesoek het nie. Hiermee het Paulus ’n rasionaal vir wat met Israel gebeur het en hoekom so baie heidene reageer het op die evangelie, terwyl soveel Jode dit nie gedoen het nie. En dit is retories belangrik dat hy die rasionaal baseer op Skrifsite en dit nie self formuleer nie.

Met ’n laaste sitaat uit Jesaja verskuif die fokus weer van die heidene na die Jode in vers 21: “Die hele dag deur het Ek my hande uitgesteek na ’n ongehoorsame en opstandige volk” (Jes. 65:2). “Die hele dag” is ’n Semitisme en beteken “onophoudelik” (Michel 1978:336). Hiermee word die standvastigheid van God se genade beklemtoon en skerp onderskei van Israel se ongehoorsaamheid en opstandigheid. Dit is ook die funksie van die Skrifsite: dat, terwyl Israel hulle só gedra, God voortgaan om sy hande in genade na hulle uit te steek.

Vir ons doel belangrik is die verskillende oorredingsmiddele wat Paulus in die gedeelte gebruik, asook die retoriese tegnieke wat sy kommunikasie ondersteun. Die gedeelte word weer oorheers deur *argumente gebaseer op die gesag van die Skrif*. Die funksie van die tipe argument is reeds by 3.1 beskryf, terwyl die wyse waarop Paulus dit in 10:14-21 aanwend om sy argumentasie te ondersteun in die analise van die diskoers hierbo bespreek is. In die sitaat uit Ps. 19:5 in Rom.10:18 het ons ’n goeie voorbeeld van Stanley (1998:716) se opmerking dat Paulus sulke Skrifsite in goed-gestruktureerde beredenerings inbed nadat hy hulle ietwat aangepas het om sy argumentasie te ondersteun. Psalm 19:5 gaan oor God se openbaring in die natuur, terwyl Paulus dit gebruik as antwoord op die vraag of die evangelie al aan al die Jode verkondig is. Vir Paulus en sy hoorders was so ’n gebruik van ’n Skrifsite waarskynlik nie problematies nie, omdat die fokus was op die gesag van die Skrif wat aangehaal is en nie slegs op die inhoudelike daarvan nie.

Die tweede soort argument is een wat *gebaseer is op gedeelde ervaring* van alle gelowiges – Jode sowel as Grieke. Die argument word gebruik in die reeks vrae van verse 14-15a, waarop hulle almal net een antwoord kon gee: dit is onmoontlik! Uit hulle eie ervaring is dit onmoontlik om iemand aan te roep in wie hulle nie glo nie, om te glo as hulle nie die evangelie gehoor het nie; onmoontlik om te hoor as iemand nie preek nie; onmoontlik om te preek as iemand nie gestuur word nie, ens. As ’n spreker ’n appèl kon maak op gebeure wat die gehoor ervaar het en dié ervarings

stem ooreen met sy eie, vorm dit 'n baie effektiewe oorredingsmiddel, omdat mense geneig is om nie te twyfel aan hulle eie ervaring nie. Hulle het geen ander opsie nie as om saam te stem met die argument wat gevoer word (Tolmie 2005:101, 142).

Volgens Jewett (2007:635-642) gebruik Paulus in 10:14-17 'n *sillogisme* as oorredingsmiddel. 'n Sillogisme bestaan uit 'n hoofgedagte of *propositio*; twee bewyse of *praemissae*: 'n *praemissa maior* en 'n *praemissa minor*; en 'n gevolgtrekking of *conclusio*. Die *propositio* en *conclusio* stem gewoonlik ooreen (Lausberg 1976:118-119). Lausberg beklemtoon dat 'n volledige sillogisme selde gebruik word en dat dit gewoonlik tot twee of drie sinne beperk word. Die eenmalige vermelding van die hoofgedagte (as *propositio* of *conclusio*), saam met albei *praemissae*, kan as volledige sillogisme dien. In 10:14-17 het ons 'n voorbeeld hiervan: die *praemissa maior* word gevind in 10:14-15, wat handel oor die hoor van die evangelie as die bron van geloof. Die *praemissa minor* is in 10:16, waar Paulus dit stel dat, ten spyte van die verkondiging van die evangelie, nie almal daarop ag geslaan en tot geloof gekom het nie. Die *conclusio* is in vers 17: “Die geloof kom dus (ἄρα) uit wat ons hoor, en wat ons hoor, kom deur die verkondiging van Christus”. In die res van die gedeelte (10:18-21) word die sillogisme toegepas op die reaksie van die Jode wat die evangelie verwerp het, en die heidene wat dit aanvaar het. Die retoriese effek van 'n sillogisme berus op die logiese struktuur daarvan en word onder andere ook in Romeine 7:1-6 en 14:7-9 gebruik om die gehoor te oorreed.

Die vierde oorredingsmiddel wat Paulus in 10:14-21 gebruik, is 'n *argument gebaseer op goddelike gesag*. Dit word gevind in die sitate uit Deuteronomium en Jesaja (10:19-21), waar God self – en nie Moses of Jesaja nie – die spreker is. Dit is Hý wat die nie-Christelike Jode jaloers gaan maak op die heidene wat tot geloof gekom het en Hom laat vind het deur mense wat Hom nie gesoek het nie. Die ommekeer in die gang van die evangelie deur die wêreld is dus niks minder as God se werk nie. Paulus kon nie 'n sterker motivering vind vir wat met die volk Israel gebeur het en hoekom soveel ander volke die evangelie aanvaar het nie. Goddelike gesag vorm die hoeksteen van sy beredenering in 10:18-21 en oortref alle menslike oorwegings en redenasies.

Retoriese tegnieke in 10:14-21 sluit in:

- *gradatio* in 10:14-15a, waar elke vraag bou op 'n motief uit die vorige een (Tobin 2004:349). Deur die tegniek word 'n spanningslyn in die bespreking van die oorsaak of bron van geloof geskep;
- *epanaphora* met die partikel πῶς in 10:14-15a. Die tegniek bestaan in die herhaling van dieselfde woordvorm én betekenis aan die begin van opeenvolgende sinne/frases (Nida et al. 1983:188) en dien om hulle aanmekaar te verbind en die gedagtegang te versterk;

- die herhaling van dieselfde woord en betekenis aan die einde van die vorige en die begin van die volgende frase, wat tegnies bekend staan as *anastrophe* (Nida et al., *ibid.*) – soos in die geval van ἀκοή in 10:17, waar dit gebruik word om die belangrikheid van die hoor van die goeie boodskap te beklemtoon. Slegs deur die boodskap te hoor kan mense oor die wêreld heen tot geloof kom.

4. KONKLUSIE

Die bevinding van die studie is dat Tolmie se voorstel vir 'n teks-gesentreerde retoriese analise van Paulus se briewe 'n sinvolle alternatief bied op bestaande benaderings. In die studie is Romeine 10:5-21 afgebaken op grond van enkele inhoudelike en retoriese oorwegings, en in twee dele verdeel: 10:5-13 en 10:14-21. In die bespreking van elke deel is gefokus op die wyse waarop Paulus argumenteer, op die soorte argumente wat hy gebruik en op die retoriese tegnieke wat sy kommunikasie ondersteun. Sy argumentasie is veral gekenmerk deur *argumente gebaseer op die gesag van die Skrif*, terwyl *argumente gebaseer op gedeelde ervaring en op goddelike gesag* ook gevind is. Paulus gebruik ook inklusiewe taal, persoonifikasie en 'n sillogisme as oorreringsmiddele, en ondersteun sy kommunikasie met verskeie erkende retoriese tegnieke uit die Grieks-Romeinse sisteem. Deur al die middels probeer hy sy gehoor oorreed tot sy siening van regverdigmaking deur die geloof wat vir alle volke bedoel is, en van Israel se posisie in terme daarvan.

Dit word voorgestel dat die persoonifikasie in 10:6 weer tot sy reg kom in die 2014 Afrikaanse vertaling deur die werkwoord λέγει as 'n aktief te vertaal: “Maar die regverdiging deur die geloof sê soos volg: ...” en dat die bywoord ἐγγύς in die sitaat uit Deut. 30:14 aan die begin geplaas word: “Naby jou is die woord” (10:8) – in pas met die woordorde in die Griekse teks en ter wille van beklemtoning. As motivering vir albei voorstelle dien die bespreking onder 3.1 hierbo, asook die opdrag wat die Bybelgenootskap van kerke ontvang het: om 'n vertaling “so getrou moontlik aan die bronteks” te lewer, waarin “die bronteks se beelde, metafore, styl en struktuur so ver moontlik behou moet word” (*Nuwe Testament en Psalms. 'n Direkte vertaling*, Voorwoord). Aangesien die twee voorstelle probeer om dit wat kenmerkend van die oorspronklike Grieks is, getrou weer te gee, verdien hulle oorweging.

LITERATUURLYS

Anderson, RD 2000. *Glossary of Greek Rhetorical Terms Connected to Methods of Argumentation, Figures and Tropes from Anaximenes to Quintilian*. CBET 24. Leuven: Peeters.

- Barrett, CK 1991. *A Commentary on the Epistle to the Romans*. London: Black.
- Bitzer, LF 1968. The Rhetorical Situation. *Philosophy and Rhetoric*, 1:1-14.
- Cranfield, CEB 1998. *On Romans and Other New Testament Essays*. Edinburgh: T&T Clark.
- Debanné, MJ 2006. *Enthymemes in the Letters of Paul*. London/New York: T&T Clark International.
- Dunn, JDG 1988. *Romans 1-8; Romans 9-16*. 2 vols. WBC 38a, 38b. Dallas: Word.
- Fitzmyer, JA 1993. *Romans. A New Translation with Introduction and Commentary*. New York: Doubleday.
- Given, MD 2001. *Paul's true rhetoric. Ambiguity, Cunning and Deception in Greece and Rome*. Harrisburg: Trinity Press International.
- Hartman, L 1993. Galatians 3:15-4:11 as Part of a Theological Argument on a Practical Issue, in Lamprecht, J (ed). *The Truth of the Gospel (Galatians 1:1-4:11)*. Rome: Benedictina.
- Jewett, R 2007. *Romans. A Commentary*. Minneapolis: Fortress Press.
- Käsemann, E 1980. *Commentary on Romans* (Trans. G. W. Bromiley). Grand Rapids: Eerdmans.
- Kennedy, GA 1984. *New Testament Interpretation through Rhetorical Criticism*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Lausberg, H 1976. *Elemente der literarischen Rhetorik*. München: Max Hueber Verlag.
- Louw, JP 1979. *A Semantic Discourse Analysis of Romans*. 2 vols. Pretoria: University of Pretoria Press.
- Louw, JP & Nida, EA 1988. *Greek-English Lexicon of the New Testament Based on Semantic Domains*. 2 vols. New York: United Bible Societies.
- Michel, O 1978. *Der Brief an die Römer*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Morales, RJ 2012. Promised through His Prophets in the Holy Scriptures: The Role of Scripture in the Letter to the Romans, in Sumney, JL. *Reading Paul's Letter to the Romans*. Atlanta: SBL. No 73.

- Nida, EA, Louw, JP, Snyman, AH & Cronje, JvW 1983. *Style and Discourse*. Goodwood: Bible Society of South Africa.
- Reid, M 1995. Paul's Rhetoric and Mutuality: A Rhetorical Reading of Romans. *SBL Seminar Papers*. Atlanta: Scholars Press. 117-139.
- Stamps, DL 1993. Rethinking the Rhetorical: The Entextualization of the Situation in New Testament Epistles, in Porter, SE & Olbricht, TH, (eds). *Rhetoric and the New Testament: Essays from the 1992 Heidelberg Conference*. *JSNTSup*, 90. Sheffield: JSOT Press, 193-210.
- Stanley, CD 1998. Biblical Quotations as Rhetorical Devices in Paul's Letter to the Galatians. *SBL Seminar Papers*. Atlanta: Scholars Press. 700-730.
- Talbert, C 2002. *Romans*. Macon: Smyth and Helwys.
- Tobin, TH 2004. *Paul's Rhetoric in Its Context: The Argument of Romans*. Peabody: Hendrickson.
- Tolmie, DF 2005. *Persuading the Galatians. A text-centred rhetorical analysis of a Pauline Letter*. *WUNT*, 2(9). Tübingen: Mohr-Siebeck.
- Vorster, JN 1994. The Context of the Letter to the Romans: A Critique on the Present State of Research". *Neot*. 28:127-145.
- Wagner, JR 2002. *Heralds of the Good News: Israel and Paul "in Concert" in the Letter to the Romans*. *NovTSup*, 101. Leiden: Brill.
- Witherington, B 2004. *Paul's Letter to the Romans. A Socio-Rhetorical Commentary*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.

